

Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori

III KVARTAL 2010.

SADRŽAJ:

1. *Uvod*
2. *Tržište osiguranja*
 - 2.1 *Društva za osiguranje*
 - 2.2 *Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju*
3. *Struktura premije osiguranja u II kvartalu 2010. godine*
 - 3.1 *Struktura premije po grupama osiguranja*
 - 3.1.1 *Životno osiguranje*
 - 3.1.2 *Neživotno osiguranje*
 - 3.2 *Struktura premije osiguranja po društvima*
4. *Struktura aktive*
5. *Struktura pasive*
 - 5.1 *Tehničke rezerve*
 - 5.2 *Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi*
6. *Solventnost*
7. *Likvidnost*

1. UVOD

Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori na kraju III kvartala 2010. godine urađen je na osnovu statističkih podataka koje, u sklopu redovnog izvještavanja, društva za osiguranje dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja, a shodno Pravilniku o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koje društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja („Službeni list CG“, br. 70/08 i 87/09).

Najznačajnija dešavanja na tržištu osiguranja u periodu januar – septembar 2010. godine su:

- Izdavanje dozvole za rad društvu za životno osiguranje Wiener Städtische Podgorica, čime je broj društava koji obavljaju poslove životnog osiguranja porastao na sedam;
- Bruto premija na nivou tržišta u Crnoj Gori u III kvartalu je iznosila 47,548 mil.€;
- I dalje je prisutno dominantno učešće premije neživotnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji od 88,04%, ali je ostvaren pad premije neživotnih osiguranja u odnosu na isti period prethodne godine za oko 2,5%
- Rast premije životnog osiguranja za 7,8% u odnosu na III kvartal 2009. godine;
- Smanjenje vrijednosti Herfindahl-Hirschman indeksa (povećava se konkurentnost i smanjuje nivo koncentracije tržišta);
- Porast bilansne sume u odnosu na II kvartal 2010. godine za 3,4% sa iznosa od 102,06 mil.€ na 105,55 mil.€;
- Ostvareno je povećanje tehničkih rezervi za 18,16% uz njihovu pokrivenost od oko 70%.

2. TRŽIŠTE OSIGURANJA

Na crnogorskom tržištu osiguranja u III kvartalu 2010. godine, poslove osiguranja je obavljalo deset društava za osiguranje, dok je poslove zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju i pružanja drugih usluga u osiguranju obavljalo 21 pravno lice. Savjet Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore je na sjednici održanoj 20. septembra 2010. godine donio rješenje o izdavanju dozvole za obavljanje poslova osiguranja akcionarskom društvu za životno osiguranje **Wiener Städtische Podgorica**.

2.1 Društva za osiguranje

U zavisnosti od grupe osiguranja¹, može se reći da se četiri društava za osiguranje bave samo poslovima neživotnih osiguranja, četiri društva samo poslovima životnih osiguranja, dok jedno društvo obavlja poslove i životnih i neživotnih osiguranja, sa krajnjim rokom za razdvajanje ovih poslova do kraja 2010. godine.

Društva za osiguranje:

- **Lovćen osiguranje AD (život i neživot)**
- **Sava Montenegro AD (neživot)**
- **Grawe osiguranje AD (život)**
- **Swiss osiguranje AD (neživot)**
- **Delta Generali osiguranje AD (neživot)**
- **Delta Generali životna osiguranja AD (život)**
- **Uniqa neživotno osiguranje AD (neživot)**
- **Uniqa životno osiguranje AD (život)**
- **Atlas Life AD (život)**
- **Merkur osiguranje AD (život)**

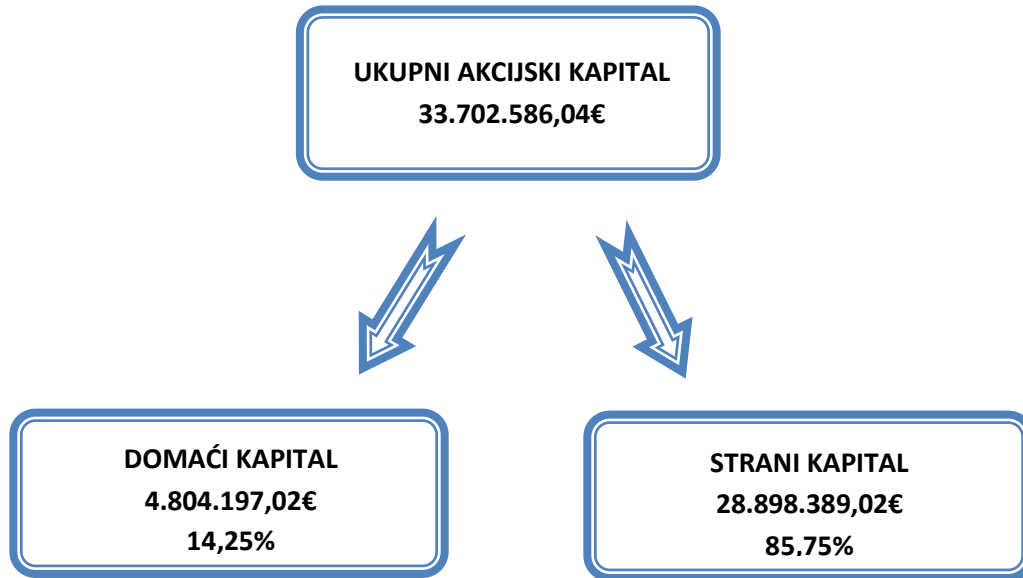
Pregled zaposlenih: U društvima za osiguranje koja posluju na tržištu zaposleno je ukupno 658 lica, od kojih je 258 sa visokom stručnom spremom, 48 sa višom spremom, a 326 sa srednjom stručnom spremom. Od ukupnog broja zaposlenih, najviše zaposlenih ima Lovćen osiguranje AD (275), a zatim Sava Montenegro AD sa 117 zaposlenih lica.

Vlasnička struktura društava za osiguranje:

Ukupni akcijski kapital društava za osiguranje na dan 30.09.2010. godine iznosio je 33,702 mil. eura, pri čemu je strani kapital iznosio 28,898 mil. eura uz učešće od 85,75%, a domaći je iznosio 4,804 mil. eura sa učešćem od 14,25%. Ukupan akcijski kapital je smanjen u odnosu na uporedni period – III kvartal prethodne godine za 5%, kada je iznosio 35,449 mil. eura. Učešće stranog kapitala u ukupnom akcijskom kapitalu u odnosu na isti period 2009. godine je poraslo za oko 16,63%.

¹ Više vrsta osiguranja, zavisno o povezanosti rizika, svrstavaju se u dvije grupe osiguranja: život i neživot.

Struktura ukupnog akcijskog kapitala u III kvartalu 2010. godine društava za osiguranje prikazana je na sljedećem grafiku:

Posmatrajući vlasničku strukturu po društvima, može se zaključiti da preovladava strano vlasništvo. Osiguravajuća društva Sava Montenegro, Grawe, Merkur, Uniqa neživotno i Uniqa životno osiguranje su u 100% stranom vlasništvu, Lovćen je bio u 91,91% stranom vlasništvu, dok vlasništvo ostalih osiguravajućih društava karakteriše mješovita vlasnička struktura.

Ukupan akcijski kapital društava za osiguranje je smanjen u odnosu na dan 30.06.2010. godine za 2,674 mil.€ zbog pokrića gubitka nastalog u 2009. godini.

2.2 Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju

Trenutno, na tržištu osiguranja poslove zastupanja u osiguranju obavlja 14 društava za zastupanje i 3 zastupnika – preduzetnika, dok poslove posredovanja u osiguranju obavljaju 3 društva za posredovanje. Poslove pružanja drugih usluga u osiguranju obavlja 1 pravno lice.

U periodu januar – septembar 2010. godine izdato je 111 ovlašćenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju fizičkim licima (ukupno 366 fizičkih lica sa ovlašćenjem), kao i 28 ovlašćenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju (ukupno 70).

3. STRUKTURA PREMIJE OSIGURANJA U III KVARTALU 2010. GODINE

Ukupna premija nakon III kvartala 2010. godine iznosila je 47,548 mil. eura, što je za 1,34% manje u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 48,193 mil. eura.

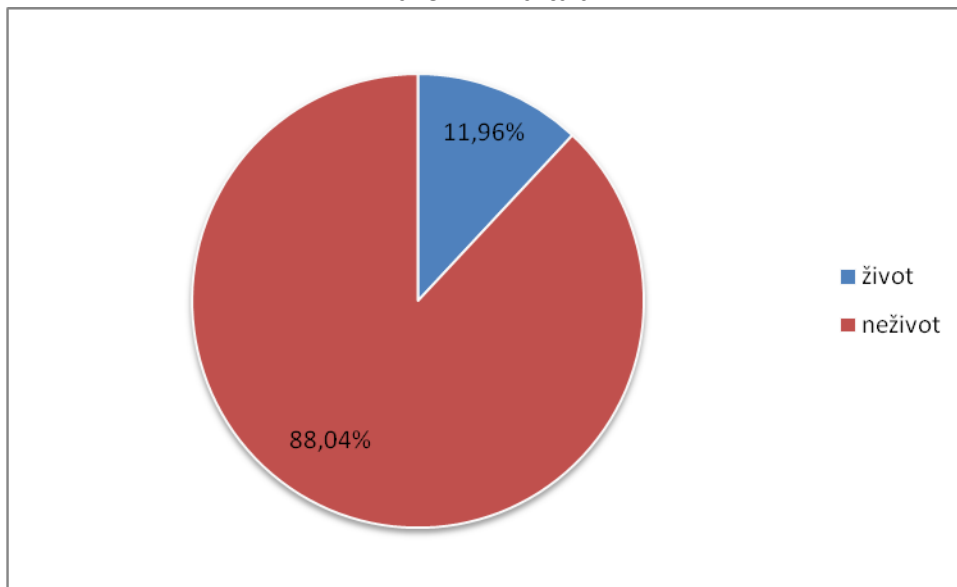
3.1 Struktura bruto premije po grupama osiguranja

U ukupno ostvarenoj bruto premiji na kraju III kvartala tekuće godine, i dalje je dominantno učešće neživotnih osiguranja (88,04%). Učešće premije životnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji na kraju III kvartala iznosi 11,96% i poraslo je za 1,02% u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosilo 10,94%. U poređenju sa istim periodom prethodne godine primjetan je pad bruto premije neživotnih osiguranja za 2,46%, ali i rast premije životnih osiguranja za 7,81%.

Tabela 1: Pregled bruto fakturisane premije nakon III kvartala 2010. godine

Grupa osiguranja	III kvartal 2009.	III kvartal 2010.	Index
			2010/2009
Život	5.273.303,07	5.684.926,49	107,81
Neživot	42.920.188,46	41.863.313,73	97,54
UKUPNO	48.193.491,53	47.548.240,22	98,66

Grafik 1: Učešće premije životnog i neživotnog osiguranja u bruto fakturisanj premiji nakon III kvartala

3.1.1 Životno osiguranje

Fakturisana premija životnog osiguranja u prvih devet mjeseci 2010. godine iznosi 5,684 mil.€, što je za 7,81% veće u odnosu na isti period prethodne godine. Struktura životnog osiguranja po vrstama data je u sljedećoj tabeli:

Tabela 2: Pregled bruto premije životnih osiguranja po vrstama nakon III kvartal 2010. godine

Vrsta osiguranja	III kvartal 2009.	III kvartal 2010.	Index
			2010/2009
Osiguranje života	4.741.716,71	4.920.185,49	103,76
Rentno osiguranje	49.060,00	54.281,80	110,64
Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	482.526,36	551.660,77	114,33
Druge vrste životnih osiguranja	0,00	158.798,43	0,00
UKUPNO	5.273.303,07	5.684.926,49	107,81

U bruto premiji životnih osiguranja najveće učešće je osiguranja života sa 86,55%, koje zajedno sa dopunskim osiguranjem čini 96,25% ukupno fakturisane premije životnih osiguranja.

Za prvih devet mjeseci tekuće godine sklopljeno je 3.620 novih polisa životnih osiguranja. Međutim, usljed uticaja finansijske krize, osiguravajuća društva su u istom periodu bila suočena sa problemom otežane naplate premija, što je rezultiralo storniranjem velikog broja polisa, kao i povećanim zahtjevom za otkup polisa. Naime, u toku prva tri kvartala tekuće godine stornirano je 3.673 polisa i otkupljeno 398 polisa, što je dovelo do smanjenja ukupnog broja aktivnih polisa na kraju perioda u odnosu na njihov broj sa početka obračunskog perioda². Primjetno je da je u toku III kvartala stornirano i otkupljeno 13,80% ukupno aktivnih polisa na početku obračunskog perioda.

Tabela 3: Pregled broja polisa životnog osiguranja na kraju III kvartala 2010. godine

Aktivne polise na 01.01.2010	Novozaključene polise	Stornirane polise	Otkupljene polise	Aktivne polise na 30.09.2010.god
29.495	3.620	3.673	398	29.044

² S obzirom da se radi o podacima za period 1.01.-30.09.2010. godine, pod početkom obračunskog perioda podrazumijeva se 1.januar 2010.

3.1.2 Neživotno osiguranje

Fakturisana bruto premija neživotnih osiguranja nakon III kvartala 2010. godine iznosi 41,863 mil.€, što je manje za 2,46% u odnosu na isti period prethodne godine.

Struktura bruto premije neživotnih osiguranja je sljedeća:

Tabela 3: Pregled bruto premije neživotnih osiguranja po vrstama nakon III kvartala 2010. godine

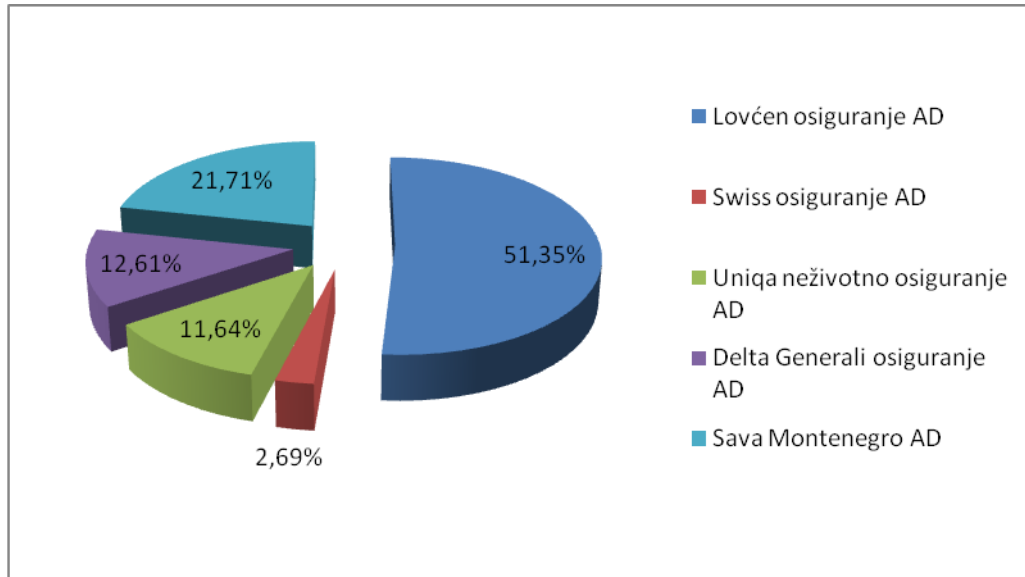
Vrsta osiguranja	III kvartal 2009.	III kvartal 2010.	Index
			2010/2009
Obavezna osiguranja	25.024.595,63	23.192.482,16	92,68
Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja	276.943,43	267.641,39	96,64
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti	23.844.513,18	21.889.254,60	91,80
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti	697.095,00	888.895,20	127,51
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti	206.044,02	146.690,97	71,19
Ostala neživotna osiguranja	17.895.592,83	18.670.831,57	104,33
Osiguranje od posljedica nezgode	5.571.251,36	4.987.204,41	89,52
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	86.128,31	630.027,21	731,50
Osiguranje motornih vozila	5.355.506,66	4.423.630,82	82,60
Osiguranje šinskih vozila	0	58.000,00	0,00
Osiguranje vazduhoplova	826.817,00	1.456.012,59	176,10
Osiguranje plovnih objekata	257.786,93	98.249,56	38,11
Osiguranje robe u prevozu	306.848,00	272.127,23	88,68
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	2.642.988,40	2.742.066,71	103,75
Ostala osiguranja imovine	2.333.785,03	3.164.493,45	135,59
Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	333.675,63	682.212,61	204,45
Osiguranje kredita	50.896,00	0	0,00
Osiguranje jemstva	0	16.813,60	0,00
Osiguranje finansijskih gubitaka	460,13	18.796,77	4.085,10
Osiguranje toškova pravne zaštite	0	0	0,00
Osiguranje pomoći na putovanju	11.594,55	67.146,57	579,12
Druge vrste neživotnih osiguranja	117.854,83	54.050,04	45,86
UKUPNO	42.920.188,46	41.863.313,73	97,54

Posmatrajući strukturu bruto premije neživotnih osiguranja na kraju III kvartala 2010. godine i dalje najveće učešće imaju obavezna osiguranja u iznosu od 55,4%, čije je učešće u odnosu na uporedni period prethodne godine smanjeno za 2,9 %.

U strukturi ukupne premije obaveznih osiguranja i dalje je dominantno učešće premije osiguranja od autoodgovornosti od 94,38%. Učešće premije osiguranja od AO u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja na kraju III kvartala 2010. godine iznosi 52,29%, što je manje u odnosu na uporedni period 2009. godine za oko 3%.

Premija osiguranja od AO nakon III kvartala 2010. godine manja je za 1,955 mil.€ ili za 8,20% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je broj zaključenih polisa AO manji je za 7.894.

Grafik 2: Pregled premije AO po društvima nakon III kvartala 2010. godine

Struktura bruto premije osiguranja od autoodgovornosti po društvima nakon III kvartala tekuće godine je nepromijenjena. I dalje je najveće učešće Lovćen osiguranja AD sa 51,35%, zatim Sava Montenegro AD u iznosu 21,71% i Delta Generali osiguranje AD sa 12,61%.

Imovinska osiguranja na kraju III kvartala tekuće godine porasla su za 4,19% u odnosu na isti period prethodne godine, što je posljedica rasta osiguranja vazduhoplova za 76,1% i ostalih osiguranja imovine za 35,59%. Ostvaren je pad premije osiguranja plovni objekata za 61,89% i premije osiguranja motornih vozila za 17,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Na kraju III kvartala 2010. godine premija dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja je porasla sedam puta u odnosu na isti period prethodne godine.

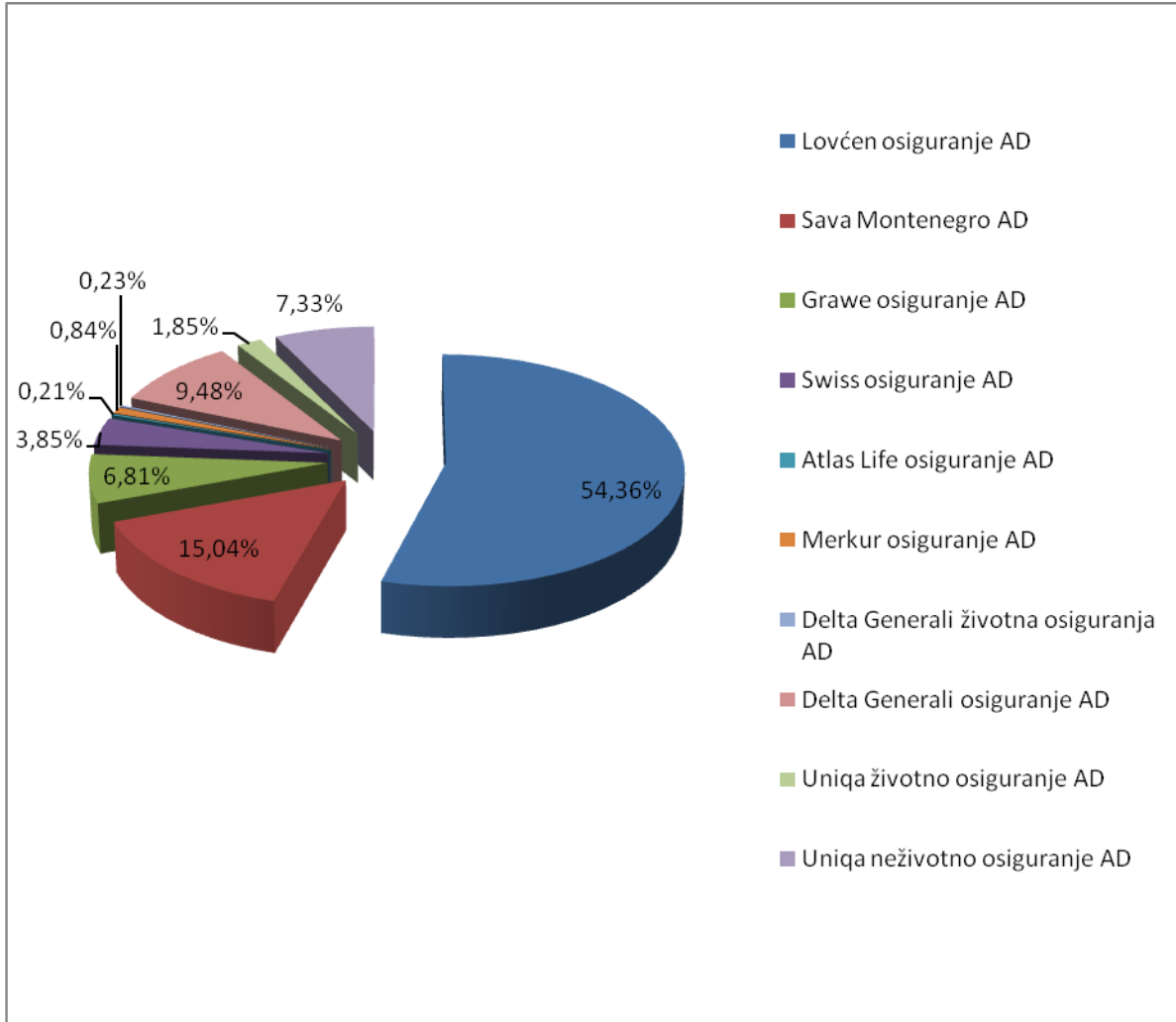
3.2 Struktura ostvarene bruto premije za period 01.01.-30.09.2010. godine po društvima

Tabela 4: Bruto fakturisana premija po društvima za osiguranje

Naziv društva	život			neživot			ukupno		
	III kvartal 2009	III kvartal 2010	Index	III kvartal 2009	III kvartal 2010	Index	III kvartal 2009	III kvartal 2010	Index
Lovćen osiguranje	979.052,00	958.837,66	97,94	26.274.983,00	24.887.686,69	94,72	27.254.035,00	25.846.524,35	94,84
Sava Montenegro				8.430.749,50	7.150.533,62	84,81	8.430.749,50	7.150.533,62	84,81
Grawe osiguranje	3.174.524,63	3.237.004,51	101,97				3.174.524,63	3.237.004,51	101,97
Swiss osiguranje				1.530.080,02	1.829.304,39	119,56	1.530.080,02	1.829.304,39	119,56
Atlas Life	69.200,17	99.464,48	143,73				69.200,17	99.464,48	143,73
Merkur osiguranje	250.740,04	401.552,57	160,15				250.740,04	401.552,57	160,15
Delta Generali životna osiguranja	83.964,62	109.597,20	130,53				83.964,62	109.597,20	130,53
Delta Generali osiguranje				3.622.880,24	4.509.143,73	124,46	3.622.880,24	4.509.143,73	124,46
Uniq životno osiguranje	715.821,61	878.470,07	122,72				715.821,61	878.470,07	122,72
Uniq neživotno osiguranje				2.035.799,18	3.486.645,30	171,27	2.035.799,18	3.486.645,30	171,27
Magnat osiguranje				1.025.696,52		0,00	1.025.696,52		0,00
UKUPNO	5.273.303,07	5.684.926,49	107,81	42.920.188,46	41.863.313,73	97,54	48.193.491,53	47.548.240,22	98,66

U strukturi ostvarene bruto premije najveće je učešće Lovćen osiguranja sa 54,36%, slijede Sava Montenegro sa 15,04% i Delta Generali sa 9,48%. Tri društva sa najvećom premijom u prvih devet mjeseci tekuće godine imaju tržišno učešće od 78,88% i smanjeno je u odnosu na isti period 2009. godine za oko 3%. Posmatrajući strukturu ostvarene bruto premije nakon III kvartala 2010. po društvima, može se konstatovati da je povećanje konkurencije na tržištu osiguranja uticalo na smanjenje tržišne koncentracije.

Grafik 3: Učešće premije društava za osiguranje u bruto fakturisanomj premiji

-U poređenju sa podacima o bruto premiji na kraju III kvartala 2009. godine primjetan je pad tržišnog učešća Sava Montenegro za 2,45% i Lovćen osiguranja za oko 2%, dok je povećano učešće Uniqa neživotnog osiguranja za oko 3% i Delta Generali osiguranja za oko 2%.

Takođe, u odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do povećanja bruto premije kod sljedećih društava: Uniqa neživotno osiguranje za 71,27%, Merkur za 60,15%, Atlas Life za 43,73%, Delta Generali životna osiguranja za 30,53%, Delta Generali osiguranje za 24,46%, Swiss osiguranje za 19,56% i Grawe za

1,97%. Istovremeno, kod Lovćen osiguranja došlo je do smanjenja bruto premije za 5,16% i Sava Montenegro za 15,19%.

Posmatrajući bruto premiju životnih osiguranja u periodu januar – septembar 2010. godine, najveće učešće je ostvarilo Grawe osiguranje sa 56,94%, zatim Lovćen osiguranje sa 16,86% i Uniqa životno osiguranje sa 15,44%. U odnosu na isti period 2009. godine najveći rast bruto premije životnih osiguranja ostvarilo je Merkur osiguranje od 60,15%. Takođe, rast bruto premije je ostvaren i kod Delta Generali životna osiguranja (30,53%), Uniqa životno osiguranje (22,72%) i Atlas Life (43,73%).

U bruto premiji neživotnih osiguranja, najveće učešće ima Lovćen osiguranje sa 59,73%, zatim Sava Montenegro sa 17,16% i Delta Generali osiguranje sa 10,82%. U odnosu na isti period prethodne godine, rast je ostvarilo Uniqa neživotno osiguranje za 71,27%, Delta Generali osiguranje za 24,46%, kao i Swiss za 19,56%.

Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se **Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)**³, čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno iste veličine tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol.

Herfindahl-Hirschman indeks na kraju III kvartala 2010. godine						
Naziv društva	III kvartal 2009.			III kvartal 2010.		
	Bruto premija	Učešće %	HHI	Bruto premija	Učešće %	HHI
Lovćen osiguranje AD	27.254.035,00	56,55	3.197,90	25.846.524,35	54,36	2.955,01
Sava Montenegro AD	8.430.749,50	17,49	305,90	7.150.533,62	15,04	226,2
Grawe osiguranje AD	3.174.524,63	6,59	43,43	3.237.004,51	6,81	46,38
Swiss osiguranje AD	1.530.080,02	3,17	10,05	1.829.304,39	3,85	14,82
Atlas Life osiguranje AD	69.200,17	0,14	0,02	99.464,48	0,21	0,04
Merkur osiguranje AD	250.740,04	0,52	0,27	401.552,57	0,84	0,71
Delta Generali životno osiguranje AD	83.964,62	0,17	0,03	109.597,20	0,23	0,05
Delta Generali osiguranje AD	3.622.880,24	7,52	56,55	4.509.143,73	9,48	89,87
Uniqa životno osiguranje AD	715.821,61	1,49	2,22	878.470,07	1,83	3,35
Uniqa neživotno osiguranje AD	2.035.799,18	4,22	17,81	3.486.645,30	7,33	53,73
Magnat osiguranje	1.025.696,52	2,13	4,54			
UKUPNO	48.193.491,53		3.638,72	47.548.240,22		3.390,16

Za tržište osiguranja u Crnoj Gori, na kraju III kvartalu 2010. godine, vrijednost HHI se kreće u granicama koncentrisanog tržišta, jer vrijednosti ovog indeksa iznosi 3.390 i pripada intervalu od 1.800 do 10.000.

³ HHI se dobija kada se tržišna učešća svakog osiguravajućeg društva pojedinačno kvadriraju i međusobno saberu.

Ipak, u odnosu na isti period prethodne godine uočava se smanjenje vrijednosti indeksa, što ukazuje na kretanja u pravcu povećanja konkurencije i efikasnosti tržišta i smanjenja koncentracije tržišta tj. monopola.

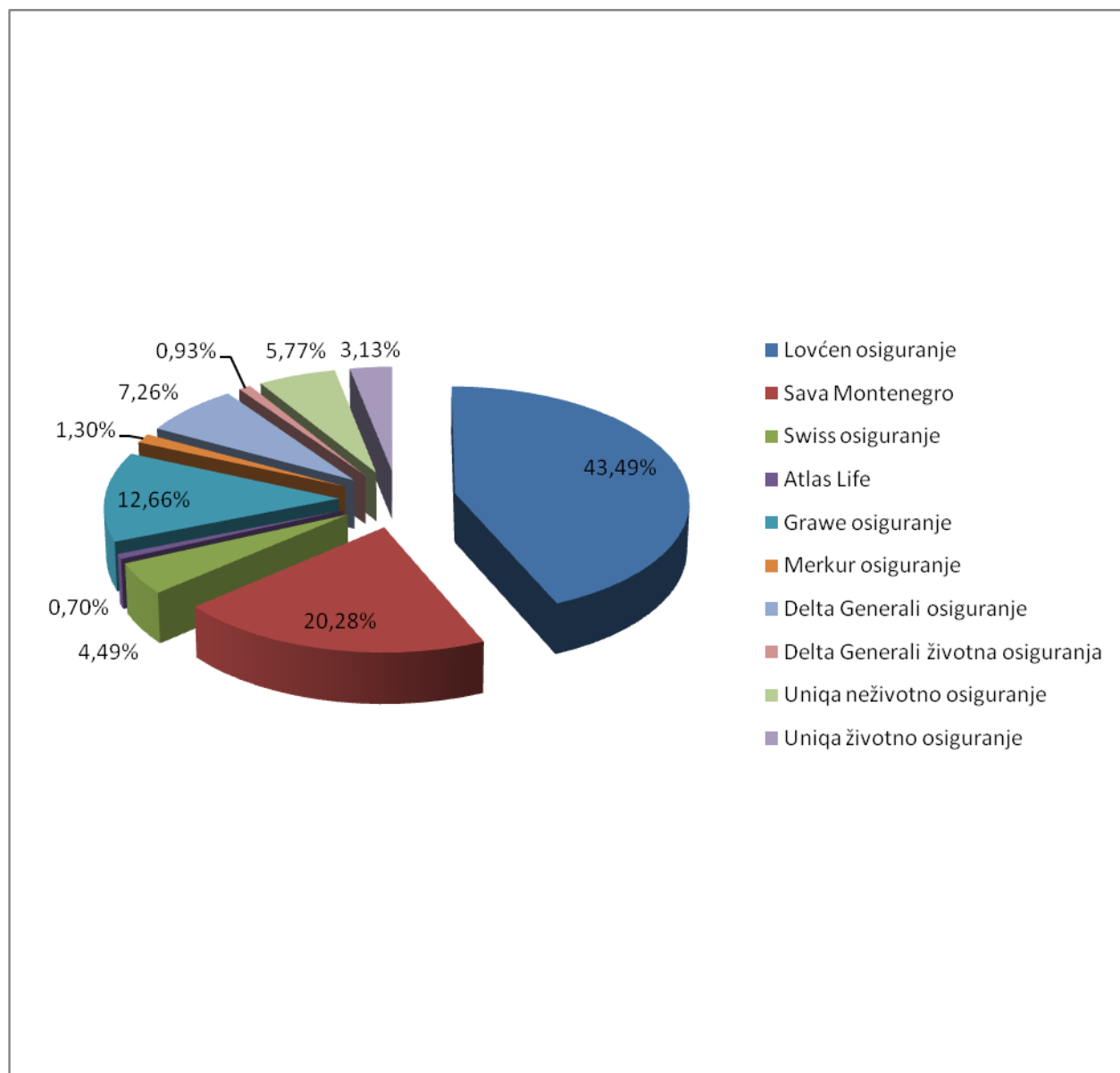
4. STRUKTURA AKTIVE

Vrijednost ukupne aktive na nivou svih društava za osiguranje na dan 30.09.2010. godine iznosi 105,55 mil.€. U strukturi ukupne aktive najveće učešće imaju ostali kratkoročni plasmani i potraživanja 45,63%, zatim ostali dugoročni finansijski plasmani 12,62%, investicione nekretnine 9,75% i građevinski objekti sa 9,32%.

Tabela 6: Struktura ukupne aktive društava za osiguranje na kraju III kvartala 2010. godine

Aktiva	iznos (€)	učešće
Građevinski objekti	9.842.374,78	9,32
Investicione nekretnine	10.288.531,24	9,75
Oprema	1.988.305,48	1,88
Učešće u kapitalu i ostali dugoročni finansijski plasmani u povezana lica	4.372.401,66	4,14
Ostali dugoročni finansijski plasmani	13.317.289,35	12,62
Kratkoročna potraživanja - plasmani u povezana pravna lica	2.654.220,00	2,51
Ostali kratkoročni plasmani i potraživanja	48.157.714,42	45,63
Gotovina	3.749.492,85	3,55
Aktivna vremenska razgraničenja	4.199.350,80	3,98
Ostala imovina	6.981.168,21	6,61
UKUPNO	105.550.848,79	100

Posmatrajući učešće pojedinih društava u ukupnoj aktivi sektora osiguranja, najveći udio od 43,49% i dalje ima Lovćen osiguranje (smanjeno je za 2% u odnosu na II kvartal), zatim slijede Sava Montenegro sa 20,28% i Grawe osiguranje sa 12,66%.

Grafik 4: Učešće društava za osiguranje u ukupnoj aktivni

5. STRUKTURA PASIVE

Vrijednost ukupne pasive na nivou svih društava za osiguranje, na dan 30.09.2010. godine, iznosila je 105,55 mil.€.

Tabela 7: Struktura ukupne pasive po društvima za osiguranje na kraju III kvartala 2010.

PASIVA	III kvartal 2010.	učešće %
kapital i rezerve	25.058.370,22	23,74
tehničke rezerve	72.587.554,09	68,77
ostalo	7.904.924,48	7,49
UKUPNO	105.550.848,79	100

U ukupnoj vrijednosti pasive sektora osiguranja na kraju III kvartala 2010. godine najveći dio se odnosi na tehničke rezerve sa učešćem od 68,77%, zatim na kapital sa 23,74% i ostalo sa 7,49%. Društva za osiguranje su na kraju III kvartala 2010. godine formirala tehničke rezerve u iznosu od 72,587 mil.€.

Kapital je nakon III kvartala 2010. godine iznosio 25,058 mil.€, a njegovo učešće u ukupnoj pasivi iznosi 23,74%. Ostale obaveze društava za osiguranje iznosile su 7,904 mil.€.

5.1 Tehničke rezerve

Ukupne tehničke rezerve društava za osiguranje su na dan 30. septembar 2010. godine iznosile 72,587 mil.€, što čini 68,77% ukupne pasive. U odnosu na kraj 2009. godine, tehničke rezerve su porasle za 9,05% u ukupnom iznosu, dok je učešće ovih rezervi u ukupnoj pasivi poraslo je za 5,56 procentnih poena u odnosu na 2009., kada su učestvovala sa 63,21%.

Tabela 8: Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje

TEHNIČKE REZERVE	72.587.554,09	%
matematička rezerva	11.080.662,01	15,27
prenosna premija	23.468.981,06	32,33
RIR	1.205.996,82	1,66
rezervisane štete	36.383.809,20	50,12
rezerve za učešće u dobiti	448.105,00	0,62

Polovina sredstava tehničkih rezervi u iznosu od 36,383 mil.€ izdvojena je za rezervisane štete, dok je za prenosnu premiju izdvojeno 23,468 mil.€, što čini 32,33% ukupnih sredstava tehničkih rezervi. Treću po veličini stavku činila je matematička rezerva u iznosu od 11,08 mil.€ i čini 15,27% ukupne vrijednosti tehničkih rezervi. Vrijednost matematičke rezerve je smanjena u odnosu na dan 30.06.2010. godine za 34,04%.

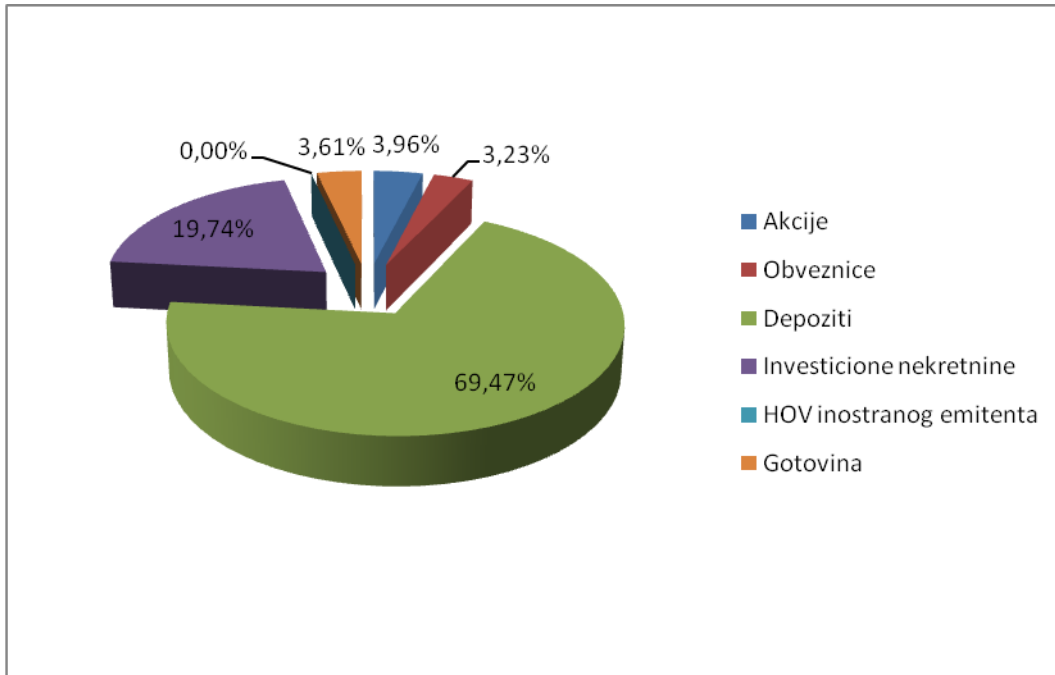
Tehničke rezerve životnih osiguranja su na kraju trećeg kvartala 2010. godine iznosile 12,546 mil.€, što predstavlja rast od 17,66% u odnosu na kraj 2009. godine kada su iznosile 10,663 mil.€, dok su tehničke rezerve neživotnih osiguranja iznosile 60,041 mil. €, što je rast od 7,41% u odnosu na 2009. godinu kada su iznosile 55,890 mil. €.

5.2 Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi

Zakonska obaveza društava za osiguranje, osim formiranja adekvatnog nivoa tehničkih rezervi, je i deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi zavisno od vrsta osiguranja koje obavlja, vodeći računa o ročnosti obaveza, profitabilnosti i disperziji ulaganja, a u cilju obezbjeđenja zaštite interesa osiguranika i trećih oštećenih lica, odnosno blagovremene isplate šteta. Sredstva tehničkih rezervi deponuju se i ulažu u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava garantne rezerve društva za osiguranje (Sl.list RCG, br. 38/09 od 12.06.2009. i 43/09 od 03.07.2009.)

Prema podacima dobijenim od društava za osiguranje, od ukupnog iznosa neto tehničkih rezervi (ukupne tehničke rezerve bez udjela reosiguranja) na nivou tržišta, a koje iznose 67,331 mil.€, društva su na kraju trećeg kvartala 2010. godine uložila 47,254 mil.€, , što ukazuje na nedostatak imovine za pokriće neto tehničkih rezervi. U strukturi pokrivenosti neto tehničkih rezervi najveći udio imaju depoziti sa 69,47%, koji iznose 32,825 mil.€. Investicione nekretnine učestvuju sa 19,74% ili 9,328 mil.€, akcije učestvuju sa 3,95% ili 1,868 mil.€, gotovina sa 3,61% ili 1,705 mil.€, dok obveznice učestvuju sa 3,27% ili 1,524 mil.€.

Grafik 5: Struktura deponovanja i ulaganja sredstava neto tehničkih rezervi u propisane oblike imovine na kraju III kvartala 2010. godine

Analizom pokrivenosti neto tehničkih rezervi društava za osiguranje na kraju trećeg kvartala 2010. godine došli smo do sljedećih zaključaka:

- Pokrivenost ukupnih neto tehničkih rezervi propisanim imovinskim oblicima iznosi oko 70%, što je na približno istom nivou kao i na kraju 2009. godine;
- Pokrivenost neto tehničkih rezervi životnih osiguranja propisanim imovinskim oblicima iznosi 99,81%, dok je na kraju 2009. godine iznosila 99,99%;
- Pokrivenost neto tehničkih rezervi neživotnih osiguranja propisanim imovinskim oblicima iznosi 63,54%, dok je na kraju 2009. godine iznosila 65,33%;
- Osiguravajuća društva su, vodeći računa o odredbama odgovarajućeg Pravilnika, u velikoj mjeri poštovala procentualna ograničenja za deponovanje i ulaganje propisanih imovinskih oblika kojima su pokrivali svoje tehničke rezerve.

6. SOLVENTNOST

Solventnost društva za osiguranje zavisi od dovoljnosti tehničkih rezervi za preuzete obaveze, kao i od dovoljnosti garantne rezerve kao vida zaštite osiguranika u slučaju nepredviđenih gubitaka u poslovanju tj. kao amortizera za gubitke koji nijesu pokriveni tehničkim rezervama.

Izračunata margina solventnosti za sektor osiguranja u Crnoj Gori na dan 30.09.2010. godine je iznosila 18,65 mil.€, a garantna rezerva 22,6 mil.€, što pokazuje da su osiguravajuća društva u Crnoj Gori u trećem kvartalu bila solventna. Na nivou sektora osiguranja u Crnoj Gori u trećem kvartalu 2010. godine odnos garantne rezerve i margine solventnosti je iznosio 121,23%, što je u skladu sa Zakonom, po kome garantna rezerva društva za osiguranje uvijek mora biti veća od izračunate margine solventnosti.

Tabela 9: Solventnost društava za osiguranje u III kvartalu 2010. godine

	Margina solventnosti (€)	Garantna rezerva (€)	Odnos garantne rezerve i margine solventnosti (%)
UKUPNO	18.647.990,00	22.606.802,47	121,23

7. LIKVIDNOST

Da bi osiguravajuća društva mogla odgovoriti svojim obavezama, potrebno je voditi računa o nivou usklađenosti sredstava i obaveza po ročnosti, kao i o utrživosti i kvalitetu sredstava. Koeficijent likvidnosti osiguravajućih društava je na dan 30.09.2010. godine iznosio 3,16, što govori da su na kraju trećeg kvartala 2010. godine društva imala 3,16 puta veća likvidna sredstva u odnosu na svoje kratkoročne obaveze. Ovaj koeficijent je izračunat u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društava za osiguranje.